

FRANZ KALCKHOFF

FRANZ KALCKHOFF – VÝZNAMNÝ ZAKLADATEL A SBĚRATEL SPECIALIZOVANÝCH OBORŮ

Motto:

„Razítkovaná známka šeptá,
ústřížek dopisu hovoří,
dopis křičí.“

Dr. Franz Kalckhoff

Již několikrát jsem v článcích o Václavu Nebeském a o počátcích specializovaných oborů v československé a české filatelii (dříve speciální obory a později obory poštovní historie a celin)

zmínil jedno jméno, které dle nestora našich specializovaných oborů znamenalo pro něj a jeho generaci sběratelů hodně. I ostatní sběratelé, se kterými jsem měl tu čest se seznámit v 70. letech minulého století při vstupu do tohoto světa krásných celistvostí, zaníceně o tomto sběrateli hovořili. Zmínovávali i další – pro mne tehdy zcela neznámá – jména z německé a rakouské školy jako např. Lindenberg, Ascher, Stenger, Junker, Wagner, Kobold, Kumpf-Mikuli, Müller a další. **Nejvíce mi však v paměti utkvěl muž jménem Kalckhoff.** Při cestě ke kořenům sběratelství, kterému jsem se doživotně upsal, bych rád tohoto vzácného muže naší obci přiblížil.

Dr. Andreas Franz Anton Kalckhoff

se narodil 30. listopadu 1860 v Charlottenburgu a zemřel 13. února 1955 v Einbecku. Jak říkal Václav Nebeský, zdobil tento svět skoro 95 let. Povoláním byl chemik, chemie mu pomáhala i při sbírání.

Stal se jedním z nejvýznamnějších německých filatelistů, řekl bych, že jeho sláva překročila i hranice jeho vlasti a jeho osobnost byla uznávána i v celé Evropě a za oceánem. Proslul jako čilý autor specializovaných publikací, sběratel specializovaných oborů filatelie, byl editorem filatelistické literatury a experte zejména na celiny. Do filatelistické paměti budoucích generací byl navždy zvěčněn formou Kalkckhoffovy medaile, která se v Německu uděluje od roku 1951 za literatury ve filatelii (prvním, kdo tuto medaili obdržel byl právě samotný Kalckhoff).

Život

Od roku 1879 studoval chemii v Berlíně. Po absolutoriu (s titulem dr. filosofie - 1885) pracoval v Berlíně (specializace barvy) a v roce 1889 se dostal služebně do Huddersfieldu v Anglii, kde se zdokonalil v tomto oboru. Zajímavé je, že krátce na to jej cesta zavedla i do Prahy, odkud se vrátil opět do Berlína (1892). V září 1893 nastoupil jako chemik v Říšském patentovém úřadě. V jeho kariéře najdeme i na další funkce – vládního rady (1901), tajného rady (1912) a vládního člena (1921). Do důchodu odešel v roce 1925. Nesnesitelnost války a bombardování Berlína jej v roce 1943 přivedla za dcerou a zeťem do Einbecku, kde též zemřel. ženatý byl od roku 1933 (podruhé?) s vdovou po Alexandru Bungerzovi, paní Elli, roz. Quack.

Filatelie

Filatelie uchvátila tohoto vzácného muže už v v raném dětském věku deseti (?) let. Napomohly tomu dvě tiskoviny – jednal časopis „Briefmarken-Zeitung“ (snad již v roce 1870) a katalog Moschkau (vydání 1874). Čemu se filatelisticky věnoval? Jeho cesta začala u pruských známek a razítek. Později – ve věku jinošském a zralém to byl již specializované obory – zejména celiny (hlavně pruské), ale i telegrafní známky, telegrafní poukázky, služební známky, nálepky, doporučená pošta a doporučené známky a další obory. Stal i znalcem nejstarších německých známek. Záslužný čin. Tyto obory nebyly tak medializovány jako známky. Je třeba říci, že jej uchvátila i filatelistická literatura – četba, ale zejména tvorba, k níž byl mimořádně nadán.

Po získání základních znalostí jeho kariéra byla blesková. Pod svým jménem a pseudonymy „Franz Andreas“ či „A. Franz“ a „ff“ publikoval filatelistické práce. Literatura uvádí ž 200 samostatných prací.

Proslul odhalením padělatelské aféry „Georges Fouré“ společně se svým přítelem, též sběratelem Carlem Lindenbergem.

V roce 1891 převzal redakci „Illustrierte Stempel-Zeitung“ pro vydavatele E. Heitmanna v Lipsku. V letech 1926 – 1927 byl též redaktorem časopisu „Postbriefmarken“. Redigoval též album Schwaneberger a byl členem redakční rady známkového katalogu bratří Senfů.

Věnoval se intenzivně klubové činnosti – byl členem několika národních a mezinárodních sběratelských klubů. Po přestěhování do Berlína byl tajemníkem (1903) a předsedou (1903-1907) Berlínského klubu filatelistů, od roku 1908 čestným členem. Založil společnost GanssachenSV v Berlíně (1888 se spoluzakladatelem Richardem Rennerem). Byl i členem BDPV (Federální agentura pro vědeckou filatelii 1927-1935), Germania-Ring, Vienna PhilKI, Německé asociace pro filatelii, Filatelistické společnosti literatury, Sdružení pro soukromé poštovní razítko sběratelů „Merkur“, Známkového klubu „Hallensia“, BDPh (čestný člen od roku

1947), IV Dolní Sasko (čestný člen), RSPL - Royal Philatelic Society London (od roku 1890), Klubu sběratelů New York (Collectors' Club).

Exponáty

Na výstavě v Berlíně obdržel bronzovou medaili (1904), poté vždy vystavoval mimo soutěžní třídy.

Publikace

Jeho práce jsou poměrně důkladně na veřejných zdrojích evidovány se všemi podrobnostmi, tím se staly dohledatelné. Pro zájemce doporučuji zejména zdroje DNB (Deutsche National Bibliothek – <http://portal.dnb.de>), dále [http:// de.wikipedia.org](http://de.wikipedia.org) (heslo Franz Kalckhoff), <http://philabooks.com>,

<http://www.bdph.de> a zejména <http://www.worldcat.org>.

Zde se omezím na kategorizaci jeho prací.

Publikační dráhu začal odbornými pracemi z chemie. Jedná se zejména o jeho disertační práci „O derivátech močoviny a anhydro-amidophenolech“ (1883) a známější práci „O chemických padělcích“ (esej z roku 1888).

Dále zaujmou jeho odborné filatelistické práce.

Jeho práce se věnovaly nejdříve známkám. Publikační činnost zahájil prací „Obrazový adresář všech známých dotisků státních poštovních známek spolu s údaji o charakteristických rysech“ (Lipsko 1892).

Dále to byly práce o telegrafní službě Německa a telegrafních známkách a poukázkách. Zaujala i práce o německých poštách v zahraničí.

Pak se soustředil zejména na celinářský obor Pruska a Německa z různých dob. Práce nabyly na kvalitě, když se ke spolupráci s ním připojil i jeho o deset starší mentor Carl Lindenberg. A po jeho smrti (1928) Lindenbergova rodina poskytla dr. Kalckhoffovi i celou celinářskou sbírku tohoto dalšího významného německého sběratele. Za zaznamenání stojí, že dr. Franz Kalckhoff vydal i publikaci o celinářské sbírce bratří Petchků. V roce 1928 vydal Monografii pruských celinových obálek.

Zajímavá část literatury se týká i jeho vzpomínek nebo popis i dalších specializovaných a příbuzných oborů (pohlednice apod.). Známa je i jeho příručka o filatelii. Knihy vydával též v mnoha případech jako svůj tisk mimo vydavatelství.

Ocenění a vyznamenání

Dr. Franz Kalckhoff byl oceněn v Německu i na mezinárodním poli čestným členstvím a řadou medailí.

Z nejvýznamnějších uvádím:

1908 – 2. 3. čestný člen Berlínského filatelistického klubu

1911 – Lindenbergova medaile

1934 - oceněn „Honorary Life Fellow“ Londýnské společnosti RPSL (členem od roku 1890, některé zdroje uvádějí čestné členství od roku 1949?)

1947 – medaile Hanse Wagnera a čestný člen Svazu německých filatelistů

1951 – Kalckhoffova medaile (1. ocenění po zřízení medaile k jeho 90. narozeninám)

1954 - Koboldova medaile

Čestný člen „Klubu sběratelů New York“

Dr. Franz Kalckhoff zanechal stopu nejen v Německu a ve světě, ale i též u nás. Je zřejmé, že naši otcové-zakladatelé specializovaných oborů v něm našli inspiraci a byl jim ve formování organizovaného sběratelství spolu s další z blízkých zemí příkladem. I literatura posloužila ve zvýšení kvality sběratelství různých specializovaných oborů. Proto si zaslouží naši dnešní připomínku.

Článek doplňuji jeho portrétem, titulkou jedné z jeho prací a obrázkem medaile, která se v Německu uděluje již od roku 1951 za literaturu, kde je jeho portrét.

Psáno a přidáno původně na portál www.kf0015.cz: 23. 6. 2015

Autor: Ivan Leiš